

Kirjallinen kysymys KK 225/2026 vp

Sanna Antikainen ps

Kirjallinen kysymys Opetushallituksen pääjohtajan vastuusta islamin oppikirjojen lainvastaisuudesta

Eduskunnan puhemiehelle

Iltalehti uutisoi keväällä 2026, että Opetushallituksen (OPH) kustantama Salam — islamin polku -oppikirjasarja sisältää runsaasti tunnustuksellista sisältöä, joka on perusopetuslain ja voimassa olevan opetussuunnitelman perusteiden vastaista. Tunnustuksellisesta uskonnonopetuksesta luovuttiin Suomessa jo vuoden 2003 opetussuunnitelmassa, mutta OPH:n omakustanteinen oppimateriaalisarja on ohjannut peruskoulujen islamin opetusta vuodesta 2011 lähtien. Sarjaa on käytetty vuosikausia tuhansien oppilaiden opetuksessa.

Opetusministeri Anders Adlercreutz on julkisuudessa todennut, että Opetushallitus on tiennyt Salam-oppikirjasarjan ongelmista jo kolme vuotta sitten. Tieto on huomattavassa ristiriidassa OPH:n pääjohtaja Minna Kelhän julkisten kannanottojen kanssa. Kelhä on kertonut saaneensa tiedon koko oppimateriaalisarjan ongelmista vasta "viime viikkojen aikana", vaikka samalla myöntää, että "meidän olisi pitänyt reagoida tilanteeseen jo aiemmin".

OPH:n johtokunnan puheenjohtaja, kansanedustaja Sofia Vikman on kertonut pyytäneensä huhtikuussa 2026 Opetushallitukselta selvitystä Salam-materiaalista. Vikman sai tuolloin OPH:lta tiedon, jonka mukaan kyseessä olisi vain yksi yksittäinen huono muotoilu. Vikman on todennut, että ongelman laajuus on täytynyt olla pääjohtajan organisaatiossa tiedossa ilman, että siihen on asianmukaisesti tartuttu, ja että hänelle on annettu OPH:sta selvästi puutteellista tietoa.

Asetelma on poikkeuksellinen: ministerin mukaan virasto on tiennyt lainvastaisuudesta vuosia, pääjohtaja kiistää tietoonsa ja johtokunnan puheenjohtaja on saanut omasta organisaatiostaan harhaanjohtavaa tietoa. Kyse on virkavastuusta, johtamisesta ja siitä, kuka kantaa poliittisen ja oikeudellisen vastuun siitä, että suomalaisessa peruskoulussa on opetettu lainvastaista uskonnonopetusta yli kymmenen vuoden ajan valtion kustantamasta oppimateriaalista. Kelhän viisivuotinen toimikausi päättyy 6.6.2026.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten opetusministeri arvioi Opetushallituksen pääjohtajan virkavastuun toteutumista, kun ministerin oman ilmoituksen mukaan virasto on ollut tietoinen Salam-oppimateriaalisarjan lainvastaisuudesta jo kolme vuotta, mutta pääjohtaja kertoo saaneensa tiedon vasta keväällä 2026,

Kirjallinen kysymys KK 225/2026 vp

mihin toimenpiteisiin opetusministeri ryhtyy sen selvittämiseksi, kuka Opetushallituksessa on tiennyt oppimateriaalin ongelmista, milloin tieto on saatu ja miksi pääjohtajalle, johtokunnalle ja ministeriölle ei ole välitetty tietoa asianmukaisesti,

miten opetusministeri arvioi sitä, että OPH:n johtokunnan puheenjohtaja on saanut omasta organisaatiostaan tosiasiallisesti virheellistä tai puutteellista tietoa Salamateriaalin ongelmien laajuudesta huhtikuussa 2026,

aikooko opetusministeri käynnistää virkamiesoikeudellisen tai hallinnollisen selvityksen Opetushallituksen pääjohtajan toiminnasta ja siitä, onko hän laiminlyönyt virkavelvollisuutensa salliessaan lainvastaisen oppimateriaalin julkaisemisen ja levittämisen jatkua,

mitä toimenpiteitä opetusministeri pitää tarpeellisina sen varmistamiseksi, että 6.6.2026 päättyvän pääjohtajakauden jälkeinen nimitysprosessi ei johda samanlaiseen tilanteeseen, jossa virasto kustantaa lainvastaista oppimateriaalia ilman seurauksia,

aikooko opetusministeri jatkaa nykyisen Opetushallituksen pääjohtajan, vasemmistoliiton entisen pääjohtajan, erityisavustajan ja valtiosihteerin Minna Kelhän toimikautta 6.6.2026 jälkeen vai valita hänen tilalleen uuden henkilön,

miten opetusministeri varmistaa, että Salam-sarjaa käyttäneiden oppilaiden oikeus lainmukaiseen, tunnustuksettomaan uskonnonopetukseen toteutuu takautuvasti, ja onko ministeri valmis selvittämään, onko valtio velvollinen korvaamaan oppilaille ja heidän huoltajilleen aiheutuneen vahingon, ja

millä konkreettisilla rakenteellisilla muutoksilla opetusministeri aikoo turvata sen, että Opetushallituksen kustantamat oppimateriaalit eivät jatkossa voi sisältää lainvastaista tunnustuksellista sisältöä missään uskonnossa?

Helsingissä 26.5.2026

Sanna Antikainen ps